

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica Secundum Viam Et Doctrinam D. Thomæ Aquinatis, Doctoris Angelici

In Celebri Archiepiscopali Benedictina Universitate Salisburgensi, methodo
& norma ibidem usitata publicè tradita, & in IV. Tomos digesta ; Qvorvm
Primvs Tractat De Deo Vno Et Trino, Deq[ue] Creatura Angelica ...

Mezger, Paul

Augustæ Vindelicorum, 1695

Articulus II. Quotuplex sit privilegium?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74152](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74152)

lam resistentem privilegio, illa clausula foret inanis & nullius roboris, adeoque ut privilegium juri communi prævaleat, necesse erit adjungi clausulam derogatoriam: *Non obstante quacunque lege in contrarium*, uti tradunt Suarez c. 14. n. 16. Palao n. 10. aliique.

17. Quam tamen doctrinam non improbabiler limitari posse ad privilegia legem clausulatam tantum antecedentia, quippe quæ per talem clausulam revocata censentur, non autem ad consequentia, quippe quæ nullum aliàs effectum producerent, tenent Salmantic. cit. n. 9.

18. Quæres quintò. An ad valorem privilegii contra consuetudinem, vel legem particularem requiratur clausula derogans: *Non obstante quacunque consuetudine, vel statuto in contrarium?*

Respondeo affirmativè. Quia Princeps non præsumitur leges particulares aut consuetudines scire. per c. 1. de conscri. in 6. unde requiritur expressa clausula significans voluntatem derogandi etiam consuetudini, vel statuto particulari. Ita Authores citati.

19. Quæres sextò. An aliquando scriptura sit necessaria ad valorem privilegii.

Respondeo. Etsi juxta superius dicta regulariter non sit necessaria scriptura ad valorem privilegii, siquidem iste dependet à voluntate

concedentis, quæ non minus vivâ voce, quam scripto potest innoscere; tamen ad quoddam gratias (potius quam privilegia) per specialem exceptionem scripturam esse necessariam, prout est facultas non residendi in beneficiis curam animarum habentibus; & facultas ingrediendi intra septa Monasterii Monialium: per Tridentinum Sess. 25. de Reform. c. 1. & c. 5. Palao p. 4. §. 1. ubi plura refert exempla ejusmodi gratiarum.

Dices. Ante expeditionem litterarum gratia censetur informis, ut colligitur ex Reg. Cancell. 25.: ergo, ut sit perfectum & consummatum privilegium, requirit scripturam.

Respondeo. Gratiam à Summo Pontifice concessam dici informem in ordine ad iudicium & forum externum, ubi deest ipsi perfectio sufficiens ad ferendum iudicium; non autem in ordine ad forum internum conscientia, ubi gratia vivâ voce concessa jam est perfecta & formata, ut jus impetranti acquirat. ex c. si probè de rescriptis 6. c. fin. de concess. præbend. in 6. Palao loco cit. n. 1. qui etiam observat, gratias ab aliis Principibus concessas non tantum in foro conscientia, sed etiam externo suffragari, si per testes sufficienter probentur, cum nullo jure cautum sit oppositum, uti tenet Mascardus de probat. conclus. 845. n. 11.

ARTICULUS II. Quotuplex sit privilegium?

SUMMARI A.

1. Exponitur divisio privilegii in reale, & personale.
2. Res, cui privilegium annectitur, alia corporea, alia incorporea.
3. Exempla privilegiorum realium.
4. Pleraque privilegia Regularium sunt realia.
5. In dubio unde discernendum, sine privilegium reale, vel personale?
6. Privilegium cause concessum in dubio habendum est pro reali.
7. Divisio privilegii in contra, vel ultra jus.
8. In gratiosum, & remuneratorium.
9. In perpetuum & temporale.
10. In affirmativum, & negativum.
11. In commune & singulare.
12. In favorabile & odiosum.
13. In scriptum, & non scriptum.
14. In privilegium pro foro conscientia tantum, & pro foro externo.
15. Licet aliquando privilegio dato pro foro penitentiali uti extra Sacramentum veniat Penitentia.
16. Quid sit privilegium ad instar?
17. Exponitur clausula *Mais proprii*.
18. Quando nam tollat vitium subreptionis?
19. Quid sit & operetur clausula ex certa scientia, & de plenitudine potestatis?
20. Exponitur clausula: *quatenus SS. Canonibus & Decretis, &c.*

§. I.

Divisio privilegii in reale & personale.

1. **M**ultæ sunt privilegiorum divisiones & species, quarum potiores hoc articulo exponi-

mus: & in primis divisionem privilegii in reale, & personale. ex c. privilegia. ff. de Regul. Juris. & c. mandata. de præsumpt. Nam licet omne privilegium personam respiciat, quippe quæ sola est ipsius capax: aliud tamen conferitur personæ ratione & intuitu ipsius individua personæ; aliud verò intuitu rei, quæ personæ annectitur, puta, loci, officii, dignitatis, alteriusve qualitatibus, &c. prius dicitur personale, posterius reale. Personale sequitur personam, & cum ea expirat. c. privilegium de R. I. in 6. Reale sequitur rem, & transit ad omnes, in quibus res invenitur. l. Imperatores. ff. de publicanis.

Porro res, cui privilegium annectitur, alia est corporea, ut Ecclesia, Monasterium, &c. Alia incorporea, ut Episcopatus, Doctoratus, Clericatus, Monachus, &c. Unde omne privilegium alicui communitati concessum est reale, & perpetuum. Reale, quia tametsi singula communitatis membra, & individua illius personæ privilegio gaudeant; ideo tamen gaudent, non quia sunt singulares personæ, sed quia sunt eadem qualitate totius communitatis; Perpetuum est; quia communitas & certum genus hominum in communi durat perpetuo, & fictione juris habetur quasi pro persona perpetua. l. proponatur 76. ff. de iudiciis. Suarez l. 8. c. 3. Pal. p. 2. §. 1.

Unde colliges primò, privilegium concessum filiis familias, ne mutuo; fœminis, ne fidejussione obligentur; privilegium militum in faciendis testamentis sine solemnitatibus; restitutionis in integrum concessum minorennibus Reipubl. causâ absentibus, esse privilegia realia, quia concessa

duntur ejusmodi personis quatenus affectis aliqua communi qualitate certi generis hominum perpetuo duraturi, Suarez, Haunold, cum communi.

4. Colliges secundò. Ferè omnia privilegia concessa Regularibus esse realia; quia conceduntur toti alicui Religioni, Provincia, Ecclesie, etiam si concedantur pro certis membris communitatis v. g. Confessariis, Concionatoribus, Lectoribus &c. nam & his conceduntur intuitu communitatis, & quatenus sunt membra ipsius, ideoque sunt perpetua, & transeunt de persona in personam. Bordon. tr. 2. relolut. 52. Salmanticenses l. c. n. 19.

5. Sed quid si dubitetur, utrum privilegium sit reale, an personale?

Respondeo: in primis attendendam esse formam verborum, quæ si dirigantur potius in officium, conditionem, & dignitatem personæ, erit reale; si verò ad individuum personam, ipsam nominando, erit privilegium personale; e. g. si in privilegio dicitur, Tibi Archiepiscopo Salisburgensis, Tibi Rectori Universitatis &c. erit signum realis privilegii. Si dicitur, Tibi Francisco, Joanni, &c. erit personale.

Secundò. Si significetur privilegium concedi ob speciales qualitates personæ, v. g. ob scientiam, prudentiam, sanctitatem, merita tua in mitterendis subsidiis &c. erit personale; si verò exprimitur perpetuitas, & propogatio in hæredes v. g. in perpetuum, vel materia concessa sit talis, quæ etiam Successoribus concedi solet, erit privilegium reale. Tertiò. Si neque ex his satis liqueat, attendendum est, an privilegium sit *adiosum*, quia nempe, vel juri communi, vel alterius tertii adversum, vel an sit *favorabile*, continens meram gratiam citra alterius præjudicium. Si primum, judicandum est esse personale, quia, quæ à jure exorbitant, non debent trahi in consequentiam, suntque strictioris interpretationis *c. odia 15. & que à jure 28. de R. I. in 6.* Si secundum, judicari debet esse reale, quia decet concessum à Principe beneficium esse mansurum. *c. 16. de R. I. in 6. & l. 3. ff. de Constit. Principum* dicitur, beneficium Principis quam plenissimè interpretari debere. Ita Sanchez, Suar. Palao cit. Engel l. 5. Tit. 33. n. 4. Salmanticenses n. 20.

6. Si privilegium in tali dubio foret in favorem Religionis, vel causæ piæ expeditum, tamen juri communi derogaretur, nihilominus habendum est pro privilegio reali, & latè interpretandum: quia summum jus est, quod pro Religione facit. *l. si persona. ff. de relig. & sumpt.* Si demum possidenti privilegium ut reale, oriatur dubium, sitne reale, an personale? merito poterit illud habere pro reali, eò quòd in dubio melior sit conditio possidentis. Salmanticens. ibidem n. 21.

§. II.

Exponuntur aliæ complures divisiones privilegii.

7. Communissima divisio privilegii est in privilegium *contra jus*, & *ultra, vel præter jus*. Contra jus, quo juri communi derogatur, est que proinde strictè interpretationis, ut exemptio à

decimis solvendis &c. Ultra jus, cujus actus vel materia non est quidem jure prohibita, sed tamen non nisi certis personis concessa, ut potestas dispensandi, absolvendi à reservatis &c.

Dividitur tertiò: in *gratiosum & remuneratorium*. Gratiosum est, quod etsi non excludat omnem respectum ad merita privilegiati, ceu causam impulsivam; datur tamen ex pura gratia, & non per modum præmii, vel satisfactionis pro obsequiis, aut meritis præstitis. Remuneratorium est, quod datur in compensationem pro meritis exhibitis, ideoque in sua concessione requirit specialem mentionem meritorum, e. g. *ob hæc & illa merita concedimus tibi præsens privilegium &c.* Quòd reducit altera divisio in privilegium *purum & conventionale*, illud sine, istud verò datur cum conditione, vel obligatione alicujus operis onerosi. Remuneratoria [qualia esse omnia privilegia Regularibus in communi concessa ex Summ. Pontif. Bullis ostendunt & docent Rodriq. qq. Reg. to. 1. q. 6. a. 6. Bordon. to. 2. relolut. 52. n. 25. Peyrinis to. 3. c. 4. n. 24. aliisque communiter] & maximè conventionalia sunt plerumque perpetua adinstar contractuum, & non nisi ex urgentissima causa bonum publicum concernente revocantur. Engel l. 5. Tit. 55. n. 5.

Ex his colligitur quarta divisio privilegii in *perpetuum & temporale*. Perpetuum est, quod ex vi concessionis, & rei cui conceditur, potens est perpetuo durare. Temporale, quod ex vi concessionis tempore limitato finitur: idque tripliciter fieri potest: primò ex parte concedentis, si nempe concedatur duntaxat pro ejus vita, vel pro alio tempore limitato, siquidem existentia & duratio privilegii à concedentis intentione dependet. Secundò ex parte privilegiati, si nempe concedatur soli personæ, cum qua extinguitur per *c. privilegia de R. I. in 6.* Tertiò ex parte ipsius privilegii, si detur sub tali conditione, quæ tractu temporis finitur, aut suapte naturâ nequit perpetuo durare, ut ex Haunoldo Magnif. P. Pettschacher cit. §. 2.

Quintò privilegium dividitur in *affirmativum & negativum*. Affirmativum est, quo conceditur facultas aliquid faciendi; negativum, quo conceditur facultas aliquid omittendi. Affirmativum potest ex se esse præter, vel contra jus; quippe & actio concessa per privilegium potest esse contra vel præter jus; contra, ut facultas die jejunii comedendi carnes; præter jus, ut facultas eligendi Confessarium &c. Negativum semper est contra jus vel certum, vel saltem dubium, quia aliàs per illud nihil concederetur, cum quilibet possit omittere, quæ agere non tenetur.

Sextò dividitur privilegium in *commune & singulare*. Commune est, quod directè & immediatè in bonum commune conceditur, ideoque per se primò pro aliqua communitate expeditur, tamen mediatè cedat in bonum singulorum, qui sunt membra illius communitatis, ut est privilegium fori concessum Clericis. Cui privilegio nemo particularis renuntiare potest. *c. si diligenti, de foro competent. c. si contingat de sentent. excommunicat.* Nemo quippe renuntiare potest, quod sibi directè non conceditur. Singulare est, quod

quod ob commodum singularis personæ conceditur, ideoque ad singulares personas quæ tales dirigitur, ut privilegia Bullæ Cruciatæ, idque à privilegiato renuntiari potest. per *c. ad Apostolicam, de regular. l. si quis in conscribendo, C. de pallis*. tum quia non decet beneficium invito concedi: tum quia privilegiatus efficitur Dominus privilegii in suum favorem concessi, nisi illud simul cedat in alterius favorem, neque utriusque favor ab invicem separari possit; in qua hypothese absque alterius consensu renuntiari non potest, quemadmodum uxor sine mariti consensu Senatusconsulto Vellejano non potest renuntiare. Suar. l. 8. c. 6. Salmanticens. n. 25.

12. Septimò dividitur in *favorabile & odiosum*. Illud est, quod in nullius gravamen redundat, sive sit ultra, sive contra jus, ut privilegium faciendi testamentum sine solemnitatibus, celebrandi Missam tempore interditi, &c. Odiosum est, quod ita favet privilegiato, ut tertio gravamen aut nocumentum inferat, ut privilegium non solvendi decimas, exemptionis à jurisdictione, &c. Ubi tamen advertunt Salmanticens. cit. n. 28. quando per privilegium principaliter favor intenditur, tamen per accidens & ex consequenti sequatur alterius damnum, privilegium esse simpliciter favorabile, & lata interpretationis, sicut est privilegium canonis concessum Ecclesiasticis, quantumvis percipientibus sit odiosum. Et ita sentiunt Sanchez, Tamburinus, Azor, Palao, Laymann, Suarez, quos vide apud prædictos Salmanticenses.

13. Octavò dividitur in *scriptum & non scriptum*. Scriptum est, quod per scripturam conceditur, sive illa sit corpori Juris inserta, sive alio modo authentica, eaque requiritur pro foro externo: nam in foro conscientie non requiri patet ex dictis. Non scriptum, vel est ore tenus à Superiore concessum, & dicitur *viva vocis oraculo*, vel per consuetudinem, legitimamve præscriptionem introductum: Cui hoc est speciale, quòd si privilegia rescripto Principis revocentur, privilegia tamen per consuetudinem obtenta, nisi illorum specialis fiat expressio, revocata non censeantur. Haunhold n. 170. Palao n. 3. Suarez l. 8. c. 7.

14. Nonò dividitur in privilegium *pro foro conscientie tantum*, & *pro foro externo*. ubi privilegium pro foro conscientie est, quod solum prodest, ut quis salvà conscientia illo uti possit, non verò ut quis exteriùs, & in foro contentioso pro privilegiato agnoscat. Pro foro externo est, quod non tantum prodest in conscientia, sed etiam in iudicio externo: qualia sunt omnia privilegia Regularium, ut constat ex Bullis Summi Pontiff. & tradunt Bordon. to. 2. resolut. 52. Salmanticenses hic n. 32.

15. Dubium est, an si privilegium concedatur pro foro penitentiali, liceat illo uti extra Sacramentum penitentiae? Multi probabiliter negant: nihilominus probabilis etiam est illorum sententia, qui distinguunt: Vel actus concessus in privilegio, est absolutio à malo culpæ, quod non nisi per sacramentalem absolutionem tollitur; & tunc privilegium extra Sacramentum penitentiae exerceri non potest, ut per se patet: Vel

est à malo poenæ, ut sunt penitentia, censura, excommunicatio &c. quæ extra Sacramentum Penitentiae imponi & auferri solent: & tunc datur exercitium privilegii etiam extra forum sacramentale: quia cum talis absolutio sit vere penitentialis, datur in foro conscientie penitentiali, licet non sit in foro sacramentali, quòd sit è appellatur penitentiale. Ita cum Sylvest. Rossella, Tabiena docet Suarez cit. c. 6. n. 15. Palao tract. 3. disp. 4. p. 2. §. 5.

§. III.

Exponuntur quedam Clausula privilegiorum.

Solent aliquando Pontifices concedere privilegium ad similitudinem & exemplum alterius, quòd vocatur privilegium *adinstar*, & duplici modo concedi potest: primò, nihil exprimens de punctis contentis in privilegio; ut si dicatur, *concedo tibi privilegium, quòd Petro concessi*. Et tunc ad valorem privilegii requiritur, ut privilegium, quòd tanquam exemplar supponitur, ab initio habuerit effectum & valorem. Secundò, ut expressè in privilegio exponatur beneficium, quòd concedit, e. g. *concedo tibi facultatem carnes comedendi, sicuti concessi Petro*: & tunc privilegium concessum non irritatur, tametsi Petri privilegium ab initio fuisset nullum: quia tunc in concessione privilegii particula ad similitudinem non apponitur ut conditio, sed tantum exempli gratia. Ita Suar. c. 15. Palao p. 2. §. 8. Garc. tract. 8. diff. 1. qui addunt, privilegium *adinstar*, tametsi tantum generaliter & absque explicatione materie concessum, non vitari, si privilegium exemplare ab initio validum, postea fuerit amissum, diminatum, vel renuntiatum, quia non in conservari, sed in fieri tantum dependet à privilegio exemplari. Ex quo reddè inferunt Salmant. n. 39. Si qua Religio extingueretur, non ideo extinctum in illa privilegia, quæ adinstar illius, & per communicationem alteri Religioni fuissent concessa. Sed de communicatione privilegiorum infra ex instituto.

Clausula *ex motu proprio* facit differre privilegium ab eo, quòd conceditur *ad instantiam partis*: istud enim habet pro suo motivo petitionem vel instantiam privilegiati, seu alterius ipsius partes gerentis, alias non concedendum. Quòd verò conceditur *ex motu proprio*, datur à Principe solum à se moto independenter à qualibet petitione; licet fortè petitio præcesserit; non enim datur, quia petitum, sed sicut petitum est. Porò nunquam præsumitur gratia concedi *ex motu proprio*, nisi hæc clausula exprimat: quia continet in se exclusionem, & negationem universalem omnis alterius motivi, quæ non nisi ex terminis illam exprimentibus constare, aut probari potest, ut constat ex *c. si motu proprio, de prebendis in 6.* & tenent Sanchez. l. 8. de matrim. disp. 1. n. 6. Suar. c. 12. n. 6. Laymann l. 1. tra. 4. c. 23. n. 8. Palao tract. 3. d. 4. p. 2. §. 6.

Effectus motus proprii est, quòd tollit virtutem subreptionis, si istud proveniat ex tacturitate veritatis, quæ explicanda fuisset, sive nulla præcesserit supplicatio, ut habent DD. communiter et cit.

ex cit. c. si motu proprio, si ve præcesserit supplicatio, sed defectuosa, & non omnem exprimens veritatem, quæ si fuisset cognita, privilegium à Principe concessum non fuisset: quia per clausulam ex motu proprio censetur Princeps supplere velle defectum ex parte informationis diminuta. Ita Palao & Sanch citati, Salmant. n. 41.

Erit tamen privilegium ex motu proprio invalidum, si huic causam dedit error causæ finalis, ut si falsa causa exprimitur in supplicatione; non enim Princeps intendit concedere privilegium, nisi subsistente causâ, à qua finaliter movetur. Rursus invalidatur motus proprius, si concedatur inhabili, non prius obtentâ dispensatione: vel si sit contra consuetudinem, ac legem particularem. Ita Suarez cit. c. 12. n. 14. Menoch. l. 2. de arbit. centur. 3. casu 201. n. 80. Sanchez, Palao, Laymann citati.

19. Clausula ex certa scientia, & plenitudine potestatis, addi solent in confirmatione privilegii jam antè concessi, eumque habent effectum, ut novum addant robur, valorem & solemnitatem privilegio, si illud fortè imminutum, revocatum, vel alio modo fuisset extingui; quod non efficit confirmatio privilegii expedita in forma communi; hæc enim relinquit privilegium in antiquo suo statu, utpote non supponens Pontificem de negotio plene informatum: cum contra in con-

firmatione ex certa scientia Sum. Pont. præsumatur procedere ex plena notitia negotii.

Dixi. Si illud fortè imminutum, &c. nam si privilegium, quod confirmatur, ab initio fuit invalidum, subreptitium, per sequentem confirmationem ejusmodi clausulis munitam non convalidatur, nisi expresse inferatur. Non obstante falsitate, & subreptione.

Clausula adjuncta in confirmatione, vel communicatione privilegiorum: quatenus SS. Canonibus & Decretis Concilii Tridentini non adversantur, accipienda est collectivè, ita, ut sub nomine SS. Canonum non veniant inserti in Corpore Juris, sed in ipso Concilio Tridentino, uti cum Barbosa in Tract. de Claus. 124. n. 2. docet Reding de privilegiis q. 18. a. 2. contrav. 3. n. 8. Si verò habeatur clausula: Dummodo decretis Concilii Tridentini contraria non sint; illa solum excepta censentur, quæ decretis Tridentini specialiter, & per clausulam, non obstantibus privilegiis, sunt contraria, cætera vero in suo vigore relicta censentur, uti est privilegium suscipiendi SS. Ordines extra tempora, quod per Trident. Sess. 13. de Reformatione c. 8. non est sublatum, probant Emmanuel Rodriq Reg. qq. to. 1. q. 8. n. 6. & 7. Palao n. 9. Petfchacher a. 2. in fine.

Plures alias Rescriptorum clausulas, earumque effectus vide apud Canonistas ad Tir. de Rescriptis, quò pertinent, & Salmantic. hic c. 1. p. 4.

ARTICULUS III. De Interpretatione privilegii.

SUMMARI A.

1. Regule pro faciendâ interpretatione privilegiorum.
2. Quis habeat facultatem privilegia doctrinaliter, vel authenticè interpretandi.
3. Privilegium contra jus commune regulariter est strictè interpretationis.
4. Uti & privilegium contra specialem consuetudinem, & jus particulare.
5. Excipiuntur primò privilegia in favorem cause piæ.
6. Secundo inserta corpori Juris.
7. Tertiò privilegia ex motu proprio, vel ex certa scientia.
8. Privilegium contra jus tertii strictè interpretandum.
9. Nisi per talem interpretationem redderetur inutile.
10. Privilegium nemini præjudiciosum est ample interpretationis.
11. Potestas dispensandi indefinitè concessa est ample interpretationis.
12. Diversitas inter actum & potestatem dispensandi.
13. Potestas Episcopis per Tridentinum concessa est lata interpretationis.
14. Potestas eligendi Confessarium aliquando lata;
15. Aliquando est strictè interpretationis.
16. Privilegia Religiosorum ordinariè sunt ample interpretationis.

§. I.

A quo & quomodo faciendâ privilegii interpretatio?

Cum privilegium sit quadam privata lex, & in pluribus legem imitetur, ideo multa, quæ prius de Legum interpretatione dixi, etiam privilegiis sunt accomodanda. Ideoque primò: Tunc solum datur interpretatio privilegii, quando verba & tenor privilegii intentionem privilegiantis non satis dilucidè proponit. Secundo: Sicuti lex est interpretanda, ne reddatur inutilis. l. non dubium C. de LL. sic & privilegium nec dici potest privilegium, quod nihil operatur, nihilque concedit præter id, quod prius jure concessum est. c. si Papa. de privileg. in 6. c. Ab. 25. de V. S. Tertiò: Ubi lex non distinguit, neque nos debemus distinguere. l. non distinguimus. ff. de rescriptis arbit. c. quia circa. 22. de Privilegiis. Idem dicendum de privilegio. Quarto: Sicuti lex non includit, ad quod mens & ratio Authoris se non extendit. l. cum prætor. §. dolo. ff. de legatis, sic verba privilegii sunt interpretanda juxta intentionem concedentis. Et quintò, cum concedens præsumatur se conformare ad mentem & petitionem supplicantis. l. si præses. ff. de pœnis c. cum dilectos. §. ceterum de si. de instrumentorum, ideo privilegia menturam interpretationis etiam accipiunt à mente & precibus supplicantis. Suarez, & Palao citati. Sextò inspicienda materia & motiva concessionis, item pro-